

УДК 351.85:311.4

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-4-21>**Мельник М.І.***доктор економічних наук, професор,
Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього
Національної академії наук України***Melnyk Mariana***Doctor of Economic Sciences, Professor
Institute of Regional Research named after M.I. Dolishniy
of the National Academy of Sciences of Ukraine*

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СТАТИСТИКИ КУЛЬТУРИ ТА СПАДЩИНИ ЯК НОВОЇ СФЕРИ ГОСПОДАРЮВАННЯ У КРЕАТИВНІЙ ЕКОНОМІЦІ

CONCEPTUALIZATION OF CULTURE AND HERITAGE STATISTICS AS A NEW SPHERE OF BUSINESS IN THE CREATIVE ECONOMY

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена розгляду досить нової та актуальної проблеми: з одного боку, сфера статистики культури сьогодні повинна представляти інформацію про нові форми культурної продукції та культурної участі; з іншого боку, нові сфери, такі як культурна різноманітність і нематеріальна спадщина, вимагають розробки нових статистичних інструментів, які охоплювали б весь спектр культурної діяльності та спадщини у креативній економіці та економіці знань. В обох випадках зростає потреба в статистичних даних, нових кількісних і якісних показниках. У статті розглядається система статистичних даних про культуру, які сьогодні використовуються на національному та міжнародному рівнях. Стаття також розкриває окремі проблемні моменти статистики історико-культурної спадщини, а також оцінки та вимірювання як економічних, так і соціальних її аспектів.

Ключові слова: статистика, культура, спадщина, культурне виробництво, креативна економіка.

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена рассмотрению достаточно новой и актуальной проблемы: с одной стороны, сфера статистики культуры сегодня должна представлять информацию об новые формы культурной продукции и культурного участия; с другой стороны, новые сферы, такие как культурное разнообразие и нематериальное наследие, требуют разработки новых статистических инструментов, которые охватывали бы весь спектр культурной деятельности и наследия. В обоих случаях возрастает потребность в статистических данных, новых количественных и качественных показателях. В статье рассматривается система статистических данных о культуре, которые сегодня используются на национальном и международном уровнях. Статья также раскрывает отдельные проблемные моменты статистики историко-культурного наследия, а также оценки и измерения как экономических, так и социальных ее аспектов.

Ключевые слова: статистика, культура, наследие, культурное производство, креативная экономика.

ANNOTATION

The article is devoted to a rather new and urgent problem: on the one hand, the sphere of culture statistics today should provide information about new forms of cultural production and cultural participation; on the other hand, new spheres, such as cultural diversity and intangible heritage, require the development of new statistical tools that would cover the entire spectrum of cultural activities and heritage. In both cases, there is an increasing need for statistics, new quantitative and qualitative indicators. The article deals with the system of statistical data on culture, which are

currently used at the national and international levels. The article also reveals some problematic aspects of statistics of historical and cultural heritage, as well as the assessment and measurement of both economic and social aspects. Global initiatives are demonstrating more methodologies and policies that show the contribution of culture to sustainable development. Most of them emphasize the role of culture in the economy. Much more needs to be analyzed to accurately measure cultural heritage, which is not a branch of the economy and has a specific financial structure, which often includes an important public component. The available quantitative data on cultural heritage are not exhaustive. Examples here are museum statistics, which are still limited due to differences in definitions; and figures for public spending on culture, which are not comparable. The information is not consistent or complete enough to properly address policy issues. They should be supported by qualitative data, which is still very limited for the cultural heritage sector. Therefore, cultural heritage statistics require adequate tools, such as household surveys. At the microeconomic level, cultural heritage requires sites specific data to address strategic objectives and management issues. Research demonstrating how culture promotes social cohesion is just beginning to emerge. But despite some progress, statistics on culture and cultural heritage are still virtually non-existent in many countries. In order to improve the availability of data, it is necessary to build statistical capacity in the field of cultural statistics through the exchange of best practices and the adaptation of international instruments, both at the international and regional, as well as at the national level.

Keywords: statistics, culture, heritage, cultural production, creative economy.

Постановка проблеми. З 1980-х рр. роль культури в економіці як фактора сталого розвитку отримує все більш широке визнання, про що свідчить проведення Світового десятиліття культурного розвитку (1988-1997 рр.) і прийняття першої резолюції про культуру і розвиток Асамблеєю ООН в 2010 р. По суті, збереження матеріальної спадщини завжди було однією з політичних цілей програми Світового банку, пов'язаної з культурою та розвитком. У ряді досліджень культурні або творчі сфери раніше вже були визнані рушійними силами економіки в Європі (Цюріх, 2005 р.; КЕА, 2009 р.), в Америці та Карибському басейні (ОАД, 2004 р.; Карибський басейн, 2006 р.), в розвинених країнах (ОЕСР, 2007 р.) з урахуванням даних про

міжнародну торгівлю по всьому світу (ЮНКТАД, 2010 р.); і в ряді досліджень був відображений внесок культури в створення робочих місць і доходи. Наприклад, у Німеччині в минулому десятилітті на частку підприємств культурних і творчих галузей припадало приблизно 7,5% доданої вартості в економіці [1, с. 23-24]. У Великобританії в цей же час на частку творчих галузей (за винятком ремесел) припадало майже 6% валової доданої вартості, при цьому зайнятість у цій сфері становила майже 8% від загальної зайнятості. Зайнятість у сфері мистецтва та антикваріату тоді ж склала приблизно 10 тис. осіб [2]. Наприклад, ЮНЕСКО сьогодні використовує антропологічне визначення культури, яке відноситься як до матеріальних, так і до нематеріальних культурних аспектів, що підлягають вимірюванню. У таких галузях як культурне розмаїття та збереження нематеріальної культури були розроблені різні стратегії, наприклад у зв'язку з прийняттям Конвенції ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини [4].

Аналіз останніх досліджень. Найбільш значущими у цій сфері є ґрунтовні видання та окремі публікації, присвячені економіці та статистиці культури та спадщини, креативній економіці та економіці знань, таких авторів як П. Аллін [5], У. Ганські [3; 6], Д. Лівслі [7], І. Ріццо та А. Мігноси [8], М. Зондерманн [1] та ін. Однак, навіть незважаючи на наявність окремих публікацій з економіки культури та креативної економіки, питання концептуалізації та розвитку статистики культури та спадщини залишаються практично невивченими, що визначає високий ступінь актуальності цього дослідження у світлі особливої соціальної значимості цієї проблеми.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Переважна більшість статистичних даних про культуру раніше переважно була зосереджена на економічних аспектах тільки власне культурних (креативних) галузей – таких як кіно, видавнича справа, образотворче мистецтво, музика і ремесла, в результаті чого багато сфер культури (такі, як історико-культурна спадщина) оцінюються неправильно. Аналіз в більшості випадків зосереджений або на стороні пропозиції організацій сфери культури, розглядаючи створення, виробництво і поширення культурних товарів і послуг; або на стороні попиту, з аналізом, який оцінює споживання культурних товарів, послуг і практик, використовуючи дані про споживання та участь у культурній діяльності [3, с. 136-137]. Завдання статистики культури сьогодні полягає в оцінці як економічних, так і соціальних аспектів, властивих культурі, включаючи естетичні, символічні та історичні цінності, як у випадку спадщини.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення особливостей процесу концептуалізації та розвитку статистики культури та спад-

щини як нової сфери господарювання в умовах становлення креативної економіки.

Виклад основного матеріалу. Зміни у виробництві і споживанні культури, часто обумовлені цифровізацією, призвели до виникнення цілого ряду проблем в області збору даних і статистичного аналізу [9]. Крім того, все більша частина економічної діяльності тут відбувається поза формальним ринком з прискоренням піратства в споживанні культурних благ. Інтерпол захищував незаконну торгівлю культурними благами до третьої за поширеністю форми злочинності у світі. ЮНЕСКО веде боротьбу з незаконною торгівлею культурними благами відповідно до Конвенції про боротьбу з незаконним обігом культурних цінностей. Інтернет і нові технології змінили роботу і археологів, діджиталізація архівів також набуває вирішального значення для цілей збереження спадщини.

Подібно до змін у культурному виробництві, традиційні споживчі звички та культурні практики змінилися з демократизацією культури та засобів комунікації, таких як TV, кіно та поява нових типів ЗМІ. Зараз можливі віртуальні відвідування музеїв. Все більш широке використання Інтернету змінило не тільки культурне виробництво, а й моделі споживання. Дослідження, проведене нещодавно в США, показало, що 53% дорослих людей приєднуються до мистецтва за допомогою електронних і цифрових засобів. Серед дорослих, які бажають відвідати художні музеї чи галереї, рівна частка дорослих відвідує їх через електронні засоби, як і тих, хто відвідує їх особисто, тобто 23% дорослого населення країни [10, с. 150].

Ці зміни у виробництві та споживанні культурних благ призвели до зростання попиту як на кількісні, так і на якісні показники культури в її різних формах і підвищили потреби в науково обґрунтованій, орієнтованій на економічну політику статистиці, а також у моніторингу та оцінці. Більш складні дані і статистичні інструменти стають сьогодні просто необхідними в державному управлінні.

Перш ніж вимірювати історико-культурну спадщину, її слід чітко визначити. Більшість пов'язаних із спадщиною видів діяльності в минулому часто вважалися некомерційними, неприбутковими і непов'язаними з будь-якою галуззю економіки. Найчастіше як матеріальна, так і нематеріальна історико-культурна спадщина визначається сьогодні як гетерогенний набір благ, який з плином часу і в процесі історизації починає усвідомлюватися суспільством як генератор конкретних культурних традицій.

Традиційно категорія історико-культурної спадщини найчастіше відноситься до матеріальної спадщини, наприклад, до історичних пам'яток або артефактів в музеях, причому більшість заходів зі збереження спадщини присвячено саме реставрації та консервації. Однак з точки зору статистики оцінка автентичності або цілісності об'єктів або артефактів створює

багато незручностей. Крім того, еволюціонувало само визначення історико-культурної спадщини. Вона тепер вже може бути пов'язана з сучасним і більш гнучким баченням, включаючи інтерактивні музеї або сучасну архітектуру, вона також може включати в себе промислові будівлі або цілі міста і т.д. Визнання спадщини автохтонного населення сприяло формуванню різних уявлень про відносини між культурою і природою [11]. Введення терміна «культурний ландшафт» у визначення об'єкта Всесвітньої спадщини в 1994 р. відображає це. Формування цієї категорії призвело до розриву в традиційних вже рядах статистичних даних з утворенням третьої категорії, змішаного об'єкта замість окремих категорій культурної та природної спадщини.

Іншим прикладом еволюції визначення історико-культурної спадщини є керівні принципи, розроблені секретаріатом Конвенції про біологічну різноманітність, а саме керівні принципи «Акве Кон». Ці принципи передбачають проведення оцінок культурних, екологічних і соціальних наслідків заходів, які плануються здійснити або які можуть вплинути на землі і води, які традиційно використовуються місцевими громадами [12]. У зв'язку з цим все більший інтерес викликають статистичні дані про участь громад в охороні природної спадщини.

Нематеріальна історико-культурна спадщина зміцнила свої позиції завдяки прийняттю Конвенції ЮНЕСКО про нематеріальну спадщину [4]. Однак сьогодні доступні дуже обмежені статистичні дані та відповідні методології з цієї теми. У той час, як деякі показники для нематеріальної спадщини визначені, відповідні статистичні інструменти ще не розроблені [13, с. 80]. Хоча певний прогрес у цій сфері очевидний.

Визначення в статистиці культури досить різноманітні і засновані на статичних і еластичних рамках, що визначаються метою і функцією кожного конкретного дослідження. В результаті дані все ще дуже обмежені і непорівнянні через розбіжності в змісті кожної категорії, відмінностей у визначеннях і відсутності однаковості за періодами для різних даних між країнами і всередині них. З метою підвищення доступності статистики культури та підвищення якості та порівнянності її даних кілька міжнародних організацій просувають стандартні визначення, а також міжнародні або регіональні ініціативи для збору більш узгоджених даних.

Сьогодні ЮНЕСКО є єдиною глобальною організацією, що включає культуру і статистику культури в сферу своїх інтересів. Статистичний інститут ЮНЕСКО в 2009 р. опублікував Рамкову програму статистики культури для підтримки збору, поширення та аналізу стандартизованої статистики культури як на національному, так і на міжнародному рівнях [9]. Рамкова програма статистики культури ЮНЕСКО дає прагматичне визначення культури, ви-

користовуючи ієрархічну модель, що відрізняє основні культурні сфери, традиційно пов'язані з мистецтвом, і суміжні сфери, пов'язані з відпочинком, такі як туризм і рекреація.

Всесвітня організація інтелектуальної власності розробила методологію, засновану на авторському праві, що забезпечує економічну модель для оцінки культури. У ній основні сфери, засновані на авторському праві, охоплюють більшість галузей культури, але виключають ремесла або історико-культурну спадщину, які є компонентами визначення ЮНЕСКО. Всесвітня організація інтелектуальної власності визначила такі засновані на авторському праві сфери як преса і література, музика, театральні постановки, кіновідеопродукція, радіо і телебачення, фотографія, програмне забезпечення і бази даних, образотворче і графічне мистецтво, реклама. При цьому, історико-культурна спадщина в галузях культури, заснованих на авторських правах, представлена тільки музеями [14, с. 195].

Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) опублікувала дві доповіді про креативну економіку. Обидва документи дають визначення творчих індустрій, заснованих на спадщині, мистецтві, ЗМІ та функціональному створенні, включно з дизайном і творчими послугами. Культурна спадщина визначається як першоджерело і каталізатор всіх видів мистецтва, культурної та творчої індустрій. Дефініція спадщини досить об'ємна, адже спадщина складається з традиційних виразів культури: мистецтва, ремесел, фестивалів, свят і культурних об'єктів. Останнє включає в себе серед іншого археологічні пам'ятки, а також музеї, бібліотеки, виставки та ін. При цьому відзначається цікава динаміка світового ринку товарів і послуг у творчих галузях: щорічне зростання в минулому десятилітті склало 14%, а загальний обсяг торгівлі через фінансову кризу скоротився на 12%. Однак результати повинні бути ретельно розглянуті, оскільки може існувати деяка систематична помилка між охопленням даних, проблемами порівнянності та точками даних часових рядів [15, с. 422].

Кілька регіональних ініціатив у Європі та Америці також сприяли посиленню стандартизації визначень, концепцій та методологій у статистиці культури та спадщини.

У Європі з кількома доповідями про культуру ще давно виступали Євростат, Рада Європи та Європейська комісія. Ще в 1995 р. в ЄС підкреслили важливий взаємозв'язок між культурою та іншими секторами економіки, вказавши на необхідність подивитися по-новому на внесок культури в економіку [16]. У 1997 р. була створена лідерська група зі статистики культури для роботи в чотирьох областях статистики культури, що проводила серйозні дослідження в цій сфері до початку 2000-х рр. [17, с. 403]. У її заключній доповіді були відзначені численні проблеми в отриманні порівнянних статистич-

них даних в галузі культури, а також ресурси, необхідні для продовження роботи. У лютому 2008 р. статистична комісія Європейської економічної комісії ООН знову підкреслила важливість розробки міжнародних і регіональних стандартів у галузі статистики культури. До кінця 2009 р. Євростат створив мережеву групу європейської статистичної системи в якості інструменту співпраці. В наш час вивчаються ті ж теми, які були визначені лідерською групою зі статистики культури в 2000 р., а саме: розробка Європейської рамкової програми зі статистики культури, фінансування культури, зайнятості в галузях культури та участь у культурному житті [18, с. 556].

Хоча Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) сьогодні і не має спеціальної програми зі статистики культури, у 2007 р. вона провела спеціальне обстеження з вимірювання економічної та соціальної культури [19, с. 103]. В ході обстеження був проведений огляд економічної статистики культури і її кордонів в декількох розвинених країнах, а також була виражена ідея стандартизації. Було також опубліковано кілька доповідей з культурних сфер, проте дані про спадщину в цих аналізах були досить обмежені.

У регіоні Латинської Америки країни розробили систему культурної інформації в рамках МЕРКОСУР. Ця статистична інформаційна система відображає всі заклади культури (включаючи заклади спадщини) в кожній країні, забезпечуючи відображення на місцевому, регіональному та національному рівнях. Додаткові дані, такі як бізнес-статистика, можуть бути зібрані для кожного конкретного закладу. Країни МЕРКОСУР також співпрацюють і публікують дані про торгівлю в сфері культури в регіоні.

Регіональна організація «Convenio Andres Bello», що базується в Колумбії, взяла на себе в цій сфері провідну роль в південноамериканському регіоні, опублікувавши методологічний посібник з допоміжних рахунків культури [20, с. 232]. Допоміжний рахунок культури забезпечує основу обліку, що дозволяє проводити економічний вимір культурної діяльності і продуктів. Однак як і раніше зберігаються проблеми з правильною оцінкою істинної цінності культурних благ. При використанні вузького визначення культури, заснованого на системі національних рахунків, важлива частина культури, така як нематеріальна спадщина та деякі аспекти матеріальної історико-культурної спадщини, не відслідковуються. Розвинені країни, такі як Канада, Чехія та Фінляндія, також почали розробляти свої власні моделі в цій сфері.

У 2010 р. Західноафриканський економічний і валютний союз ініціював стратегію поліпшення якості даних і доступу до статистики культури в своїх країнах-членах. Однією з цілей цього було використання статистики щоб довести важливу роль культури в економіці, а також її роль як фактора згуртованості нації.

До 2009 р. з восьми країн тільки три (Бенін, Буркіна-Фасо і Малі) почали випускати свій перший статистичний звіт зі статистики культури. Найвні дані вкрай мізерні, включають основні статистичні дані по кадастрах і по закладах культури.

Наведені вище приклади демонструють увагу статистики до культурної економіки. Однак соціальні аспекти культури, задокументовані якісними даними, ще належить зібрати. Незважаючи на свої обмеження, існуючі дослідження, такі як огляди світових цінностей та міжнародна програма соціальних опитувань щодо національної ідентичності, надають загальну методологію та можуть запропонувати цікаві порівняльні результати. Крім питань, пов'язаних з відпочинком, в огляди світових цінностей включені також питання, пов'язані з традиціями, а в міжнародній програмі соціальних опитувань питання зосереджені на тому, що люди думають про їх історію, мистецтво та літературу. Таким чином, соціальні обстеження могли б стати засобом оцінки соціального виміру культури шляхом додавання деяких присвячених культурі модулів.

Зіставні дані корисні для популяризації та підвищення авторитету культури [5, с. 65]. Вони також служать для виявлення передового досвіду; для забезпечення глобальності бачення проблеми, корисні при розробці міжнародних науково-обґрунтованих ініціатив; для надання інформації для підзвітності національних держав; для оцінки процесів розробки та моніторингу наднаціональної політики [19, с. 367]. Для проведення зіставлень дані повинні підкріплюватися узгодженими, послідовними визначеннями, використанням спільної мови і розробкою спеціальних обстежень з використанням відповідних методологій.

Незважаючи на багатство економічних даних в галузі статистики культури в розвинених країнах, в області статистики культури зберігаються багато проблем, такі як проблеми якості даних, недостатнє використання і порівнянність даних. Порівнянь також досить важко досягти в деяких сферах культури, таких як фінансування культури. У Європі в двох дослідженнях була визнана складність отримання порівнянних і достовірних даних в області фінансування культури [17; 11].

Дані про державне фінансування культури та спадщини важко піддаються оцінці через рівень витрат, що надходять з різних джерел: національних, регіональних та місцевих. Щоб уникнути подвійного обліку необхідно диференціювати трансферти між міністерствами та національними, регіональними та місцевими рівнями. Крім того, порівняння завжди буде обмежено різними структурами уряду та діючими органами. Баланс між державним, муніципальним і приватним фінансуванням може істотно відрізнятись. Тому при підготовці порівнянних даних про державні витрати в галузі культури

ри та спадщини виникають великі проблеми, і необхідно проявляти велику обережність для забезпечення достовірності даних.

У контексті збереження спадщини першим кроком є встановлення кількісних показників, створення кадастрів існуючих історичних пам'яток, артефактів, об'єктів спадщини, кількості музеїв або інших культурних установ. Так, у ряді країн існують національні реєстри історичних будівель. Наприклад, в США Огляд історичних американських будівель (Historic American Buildings Survey) і Звіт про історичну американську інженерію (Historic American Engineering Record) фіксують колекції документів, креслень, фотографій та іншої письмової історичної та архітектурної інформації щодо 37 тис. структур і об'єктів спадщини [21]. На глобальному рівні Список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО містить порівнянні дані про об'єкти спадщини з видатними цінностями з історичної, художньої, естетичної, етнографічної або антропологічної точки зору.

Дані, зібрані по музеях, спрямовані на виявлення різних типів установ, рівнів відвідуваності, змісту постійних колекцій, кількості спеціальних експонатів і кількості відвідувачів, що визначаються кількістю проданих квитків. Якщо музеї безкоштовні, як наприклад, у Великобританії, тоді використовується фактичний фізичний підрахунок загальної кількості всіх відвідувань музеїв. Це може призвести до подвійного обліку при підрахунку декількох входів. Віртуальні відвідування також зфіксуються за допомогою записів веб-сайту. Поява віртуальних візитів і зростання кількості виставок, які тепер можуть перетинати кордони і демонструватися в різних містах одночасно, призводять до додаткових проблем в зборі даних.

ЮНЕСКО раніше збирала дані про музеї з описом типів музеїв, персоналу і витрат в глобальному масштабі, але в 2000 р. припинила збір таких даних через проблеми з якістю даних, їх консолідації і відсутності. Європейська група зі статистики музеїв збирає широкий спектр музейної статистики, включаючи дані про ряд музеїв за типом колекцій і власності. Але проблема точності та коректності даних все ще зберігається. Незважаючи на це, європейська група зі статистики музеїв розробляє стандартизовані визначення, в той час як багато країн можуть надавати дані тільки на основі своїх національних даних. Тому їх довгострокова мета – отримати стандартизовану і порівнянну статистику музею.

Раніше було проведено кілька досліджень, присвячених питанням пропозиції культурних благ, проте лише деякі з них зібрали дані про спадщину. Крайці результату можна отримати, зосередивши увагу на споживчій стороні процесу споживання та діяльності щодо участі в культурі та культурних практиках. Культурне споживання визначається як вартість фінансових операцій при купівлі, підписці або

оренді культурних благ або контенту. Це економічний аналог соціальної участі. Дані про спадщину відносяться до відвідування об'єкта за допомогою покупки квитків або витрат, понесених у зв'язку з цією діяльністю. Дані про витрати домашніх господарств, засновані на системі національних рахунків, повинні бути досить докладними для надання інформації, що стосується культури. Іншим компонентом культурної участі є визначення користування різними послугами у сфері спадщини. У багатьох обстеженнях культурної участі питання про спадщину пов'язані з відвідуванням музеїв, художніх галерей і т.д. Про це свідчить дослідження «Євробарометра», в якому підкреслюється, що відвідування історичних місць є третім за популярністю культурним заходом в ЄС, причому 54% людей відвідують його не рідше одного разу на рік і 12,5% – не рідше п'яти разів на рік [22].

Культура часто згадується як мотивація для туризму. У дослідженні ОЕСР, присвяченому впливу культурного туризму, визнається, що екскурсії є одним з найбільших і дуже швидко зростаючих глобальних туристичних ринків, а культурні та творчі галузі все частіше використовуються для розвитку туристичних напрямків [6, с. 34-35]. Європейське опитування про сприйняття культури показало, що багато європейців розглядають туризм як можливість відвідування музеїв. Однак зіставні дані відсутні, оскільки відсутній збір даних про туризм у всьому світі за цільовим призначенням. Всесвітня туристична організація документує кількість міжнародних прибуттів туристів і напрямків з розбивкою по країнах походження, а також рівень витрат таких відвідувачів. Сукупні статистичні дані про цілі поїздки (для яких культурний туризм є одним з компонентів) недостатньо деталізовані, щоб виділити, наприклад, відвідування об'єктів спадщини. Однак деякі ініціативи, такі як проєкт «Атлас туризму», розробляють методи визначення сфери культурного туризму. В рамках цього проєкту було проведено статистичне обстеження під назвою «Анкета культурного туризму» Асоціації з освіти та досліджень в туризмі та відпочинку, в якому аналізуються поведінка і мотиви культурних туристів і збираються дані про відвідування туристами європейських пам'яток [8, с. 200].

Висновки із дослідження. Таким чином, глобальні ініціативи демонструють все більшу кількість методологій і політик, які показують внесок культури в сталий розвиток. Велика їх частина підкреслює її роль в економіці. Багато чого ще потрібно проаналізувати для того, щоб точно виміряти спадщину, яка сама по собі не є галуззю економіки і має специфічну фінансову структуру, яка часто включає в себе важливий публічний компонент. Найявні кількісні дані про спадщину не є вичерпними. Прикладами тут є музейна статистика, яка все ще обмежена через відмінності у визначеннях; і цифри державних

або публічних витрат на культуру, які не мають порівнянності. Дані просто не є достатньо послідовними або повними для правильного вирішення питань політики. Вони повинні підкріплюватися якісними даними, які, як і раніше, для сфери спадщини дуже бідні. Тому статистика спадщини вимагає адекватних інструментів, таких як обстеження домашніх господарств. На мікрорівні спадщина вимагає даних по конкретних об'єктах для вирішення стратегічних завдань і питань управління. Дослідження, що демонструють як культура сприяє соціальній згуртованості, тільки починають з'являтися. Але, незважаючи на певний прогрес, статистика культури в багатьох країнах як і раніше практично відсутня. Для підвищення доступності даних необхідно нарощувати статистичний потенціал у галузі статистики культури шляхом обміну передовим досвідом та адаптації міжнародних документів як на міжнародному та регіональному, так і на національному рівнях.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Sondermann M. Culture and creative industries in Germany 2009: monitoring of selected economic key data on culture and creative industries. Research Report. Berlin: Federal Ministry of Economics and Technology, 2009. 27 p.
2. Creative Industries Economic Estimates (Experimental Statistics). URL: <https://www.gov.uk/government/statistics/creative-industries-economic-estimates-december-2010-experimental-statistics>.
3. Ganski U. Cultural heritage of Visegrad Group countries as a resource for local development. *Visegrad Four – the Ukrainian dimension. Integration step by step*: monograph / ed. T.V. Derkach. Riga : Baltija Publishing, 2017. P. 135-147.
4. Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. URL: <https://ich.unesco.org/en/convention>.
5. Allin P. The development of comparable European cultural statistics. *Cultural Trends*. 2000. № 10 (37). P. 65-75.
6. Ganski U. Market mechanism of tourist development of historical and cultural heritage in the system of travel industry. *Економічний дискурс*. 2018. № 2. С. 33-41.
7. Lievesley D. Making difference: a role for the responsible international statistician. *Journal of the Royal Statistical Society: Series D*. 2001. № 50(4). P. 367-406.
8. Rizzo I., Mignosa A. Handbook on the Economics of Cultural Heritage. Northampton : Edward Elgar Publishing Inc., 2013. 640 p.
9. UNESCO Institute for Statistics. URL: <http://data.uis.unesco.org/>.
10. Audience 2.0 How Technology Influences Arts Participation. Washington DC: National Endowment for the Arts, 2010. 150 p.
11. The State of the World's Indigenous Peoples, Department of Economic and Social Affairs, Division for Social Policy and Development, Secretariat of the Permanent Forum on Indigenous. URL: <https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/publications/state-of-the-worlds-indigenous-peoples.html>.
12. Akwe: Kon Guidelines. URL: <https://www.cbd.int/doc/publications/akwe-brochure-en.pdf>.
13. Valuing Culture in Oceania: Methodology and Indicators for Valuing Culture Including Traditional Knowledge in Oceania. Noumea : Secretariat of the Pacific Community, 2010. 80 p.

14. Guide on Surveying the Economic Contribution of Copyrights-based Industries. Geneva : WIPO, 2003. 195 p.
15. Creative Economy Report 2010. Creative Economy: A Feasible Option. Geneva : UNCTAD, 2010. 422 p.
16. Council resolution of 20 November 1995 on the promotion of statistics on culture and economic growth. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31995Y1207%2801%29>.
17. World culture report. Cultural diversity, conflict and pluralism. Paris : UNESCO Publishing, 2000. 403 p.
18. European Statistical System Network on Culture. Final Report. Luxembourg : Eurostat, 2012. 556 p.
19. International Measurement of the Economic and Social Importance of Culture. Paris : Organisation for Economic Cooperation and Development, 2006. 103 p.
20. Cuentas satélites de cultura en Latinoamérica. Consolidación de un manual metodológico para la implementación. Bogotá : Convenio Andrés Bello, 2008. 232 p.
21. Historic American Buildings Survey. URL: http://www.loc.gov/rr/print/coll/145_habs.html.
22. European Cultural values. Summary report. URL: https://ec.europa.eu/comfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_278_sum_en.pdf.

REFERENCES:

1. Sondermann M. (2009) Culture and creative industries in Germany 2009: monitoring of selected economic key data on culture and creative industries. Research Report. Berlin: Federal Ministry of Economics and Technology.
2. UK Government Digital Service (2010) Creative Industries Economic Estimates (Experimental Statistics). URL: <https://www.gov.uk/government/statistics/creative-economic-estimates-december-2010-experimental-statistics>.
3. Ganski U. (2017) Cultural heritage of Visegrad Group countries as a resource for local development. *Visegrad Four – the Ukrainian dimension. Integration step by step*: monograph / ed. T.V. Derkach. Riga: Baltija Publishing, pp. 135-147.
4. UNESCO (2003) Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. URL: <https://ich.unesco.org/en/convention>.
5. Allin P. (2000) The development of comparable European cultural statistics. *Cultural Trends*, no. 10, pp. 65-75.
6. Ganski U. (2018) Market mechanism of tourist development of historical and cultural heritage in the system of travel industry. *The Economic Discourse*, no. 2, pp. 33-41.
7. Lievesley D. (2001) Making difference: a role for the responsible international statistician. *Journal of the Royal Statistical Society: Series D*, no. 50, pp. 367-406.
8. Rizzo I., Mignosa A. (2013) Handbook on the Economics of Cultural Heritage. Northampton: Edward Elgar Publishing Inc.
9. UNESCO (2020) Institute for Statistics. URL: <http://data.uis.unesco.org/>.
10. National Endowment for the Arts (2010) Audience 2.0 How Technology Influences Arts Participation. Washington DC: National Endowment for the Arts.
11. United Nations (2009) The State of the World's Indigenous Peoples, Department of Economic and Social Affairs, Division for Social Policy and Development, Secretariat of the Permanent Forum on Indigenous. URL: <https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/publications/state-of-the-worlds-indigenous-peoples.html>.

12. Secretariat of the Convention on Biological Diversity (2020) Akwe: Kon Guidelines. URL: <https://www.cbd.int/doc/publications/akwe-brochure-en.pdf>.
13. Secretariat of the Pacific Community (2010) Valuing Culture in Oceania: Methodology and Indicators for Valuing Culture Including Traditional Knowledge in Oceania. Noumea: Secretariat of the Pacific Community, 2010.
14. WIPO (2003) Guide on Surveying the Economic Contribution of Copyrights-based Industries. Geneva: WIPO, 2003.
15. UNCTAD (2010) Creative Economy Report. Creative Economy: A Feasible Option. Geneva: UNCTAD.
16. The Council of the European Union (1995) Council resolution on the promotion of statistics on culture and economic growth. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31995Y1207%2801%29>.
17. UNESCO (2000) World culture report. Cultural diversity, conflict and pluralism. Paris: UNESCO Publishing, 2000.
18. Eurostat (2012) European Statistical System Network on Culture. Final Report. Luxembourg: Eurostat, 2012.
19. OECD (2006) International Measurement of the Economic and Social Importance of Culture. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, 2006.
20. AECID (2008) Cuentas satélites de cultura en Latinoamérica. Consolidación de un manual metodológico para la implementación. Bogotá: Convenio Andrés Bello, 2008.
21. The Library of Congress (2020) Historic American Buildings Survey. URL: http://www.loc.gov/rr/print/coll/145_habs.html.
22. European Commission (2007) European Cultural values. Summary report. URL: https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_278_sum_en.pdf.